

بسمه تعالی

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

معاونت پژوهش

مدیریت امور پژوهشی واحدهای آموزشی

شیوه نامه تدوین و نگارش پایان نامه

مقدمه

هدف از تدوین پایان نامه، سنجش مهارت طلبه در به کارگیری منابع اصلی و استفاده مطلوب از آنها، عمق بخشی به دانایی و توانایی، تقویت روحیه تتبع، جمع بندی اقوال، تحلیل و نقد علمی است. بدین منظور و برای ایجاد هماهنگی میان پایان نامه طلاب حوزه های علمیه خواهران، معاونت پژوهشی با اتکاء به اصول علمی روش تحقیق و ملاحظه روش های پژوهش و نگارش در مراکز آموزشی مختلف، شیوه نامه حاضر را جهت نگارش و تنظیم پایان نامه سطح سه ارائه نموده است. اگر چه نمی توان تمام نکات مربوط به ارائه روشمند یک اثر علمی را در این راهنما ذکر نمود، لکن به منظور آشنایی طلاب با اصول اولیه و حفظ وحدت رویه در نحوه تهیه و آماده سازی پایان نامه، تلاش شده است نکات کلیدی در این مجموعه ذکر شود. ناگفته نماند که بین اساتید روش تحقیق و صاحب نظران در نحوه تنظیم یک پژوهش اتفاق نظر جامعی وجود ندارد. همچنین مراکز مختلف آموزشی و پژوهشی از مقررات و ضوابط واحدی برای تدوین پایان نامه پیروی نمی کنند. در عین حال برای یکدست شدن روند کار در یک مجموعه، لازم است از بین رایج ترین روش ها، شیوه ای را برگزید و دانش پژوهان را به رعایت آن ملزم نمود. از این رو طلاب مدارس علمیه خواهران موظفند قبل از اقدام به تنظیم پایان نامه، ضمن آگاهی از مفاد آیین نامه ذیربط، این شیوه نامه را به دقت مطالعه و مطابق با آن، زیر نظر اساتید راهنما و مشاور، تحقیق خود را تدوین نمایند.

بدون تردید رایحه نظرات ارزشمند اساتید محترم در تکمیل شیوه نامه حاضر موثر خواهد بود. پیشاپیش از دقت نظر و مساعدت آن بزرگواران سپاسگزاری به عمل می آید.

– تدوین پایان نامه

به طور کلی ساختار پایان نامه از دو جزء تشکیل شده است.

۱ – طرح کلی پایان نامه

(جلد پایان نامه، صفحات مقدماتی، چکیده، فهرست مطالب، فهرست منابع و...) که در انتهای شیوه نامه به طور مفصل توضیح داده می شود.

۲ – متن اصلی پایان نامه

(مقدمه، کلیات، بخش ها و فصول، نتیجه گیری)

– مراحل تدوین تحقیق

مرحله اول: انتخاب موضوع

موضوعات می بایست متناسب با گرایش تحصیلی طلبه و بر اساس علاقه و توانایی او انتخاب شده، ترجیحا برآمده از خلاءهایی باشد که در محیط پیرامون طلبه وجود دارد. به عنوان مثال اگر در جامعه ای فرقه های انحرافی فعالیت دارند و اعتقادات اқشار جامعه را با مشکل مواجه کرده اند؛ موضوعات در آن رابطه جهت دهی شوند. موضوع تحقیق می بایست مسأله محور بوده و در عنوانی جزئی نمایانده شود.

مرحله دوم: انتخاب عنوان برای تحقیق

تعیین عنوان پایان نامه از جمله امور مهم در تدوین است. باید توجه داشت که عنوان با موضوع تفاوت دارد. موضوع امری کلی است. گاهی از درون یک موضوع، چندین عنوان طراحی شده و آن موضوع را تبیین می نماید. به عنوان مثال: موضوع مهدویت را می توان از جنبه های مختلف جامعه شناختی، اندیشه شناختی، کارکردها، پیامدها، مباحث مربوط به انتظار، زمینه سازی، دوران ظهور و... بررسی نمود. یا در موضوع «حقوق زن» از جنبه های خانوادگی، اجتماعی و.. می توان عناوین متفاوتی را طرح نمود.

۱) جامع گرایی مساله سبب جهت گیری موضوع محورانه و سطحی نگری می گردد. بنابراین مساله می بایست محدود و مشخص باشد. برای محدود کردن موضوع می توان پرسش هایی را طرح کرد تا موضوع به مساله ای خاصی محدود شود.

مثلا وقتی محقق علاقمند به تحقیق در حوزه دین پژوهی است ؛ نگاهی موضوع محور به قضیه دارد. او باید موضوع را به مساله تبدیل کند تا در مقابل مسائل مختلفی که در این حوزه مطرح است ، مساله ای خاص انتخاب شود.

۲) مساله ، نو بوده یا به گونه ای باشد که برای بررسی مجدد آن توجیه کافی وجود داشته باشد.

۳) مورد علاقه شخصی محقق باشد.

۴) در حد توانایی محقق باشد . مثلا انتخاب موضوع نقد و ترجمه یک کتاب علمی برای فردی که با کار نقد و ترجمه آشنایی ندارد و صرفا جهت کسب مهارت ترجمه به این موضوع علاقه نشان می دهد. درست نیست.

مسأله تحقیق در قالب عنوان نمود می یابد و عنوان مناسب نشان از شایستگی، پختگی و توان علمی طلبه دارد . پس در انتخاب آن باید دقت لازم به کار برده شود. عنوان باید دارای مولفه های زیر باشد:

- رسا، شفاف و گویا: هر گونه ابهام در عنوان، سبب برداشت های گوناگون شده و محقق را از هدف و نتیجه اصلی باز می دارد.

مثال عنوان مبهم: بهائیت از منظر فقه : در این عنوان مشخص نیست که فقه خود بهائیت مد نظر است یا بهائیت از دیدگاه فقه اسلامی باید بررسی شود.

- دقیق و تا حد امکان کوتاه: در پایان نامه از عنوان های طولانی استفاده نشود. محقق از عبارات زاید در عنوان که منجر به طولانی شدن عنوان تحقیق می شود، پرهیز نماید. مانند:

نقش آموزه مهدویت در سرنگونی نظام شاهنشاهی و پیروزی انقلاب و شکل گیری نظام

حکومتی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷

این عنوان را می‌شود به گونه‌ای طرح کرد که هم کوتاه باشد و هم مفاهیم بالا را در برگیرد. مانند: نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران

بدیهی است در برخی موارد استفاده از عناوین طولانی اجتناب ناپذیر است که در این صورت بایستی سایر مولفه‌ها در آن رعایت شود.

عدم کلی و یا بسیار جزئی بودن: از آنجا که عناوین کلی مباحث فراوانی را در بر می‌گیرند، از یک سو باعث می‌شود که محقق نتواند به همه آنها پردازد و مباحث ناقص می‌ماند. از سوی دیگر مطابق آیین نامه، پایان نامه دارای محدودیت در تعداد صفحات است و گنجایش پردازش همه مطالب را ندارد.

همچنین اگر عنوان بیش از حد جزئی باشد، قابلیت اینکه تبدیل به پایان نامه شود نداشته و در سطح مقاله باقی می‌ماند.

مثال عنوان کلی: مهدویت

مثال عنوان جزئی: دلیل غیبت صغرای حضرت مهدی (عج)

- عدم به‌کارگیری برخی واژه‌ها و عناوین: در نگارش عنوان پایان نامه، تلاش شود تا از واژه‌هایی که بار معنایی خاصی ندارند مانند آشنایی با بررسی.....، نظری به، گذری به، سیری در... درآمدی بر ... استفاده نشود.

- ابتکار و نوآوری: لحاظ جنبه نوآوری در عنوان موضوعاتی که قبلاً از حیث دیگر به آن پرداخته شده است ضروری است. زیرا در غیر این صورت مخاطب با تلقی این که موضوع تکراری است، انگیزه لازم جهت ملاحظه آن اثر پژوهشی را از دست می‌دهد. از این رو میزان بهره‌وری و استفاده از آثار پایین می‌آید. البته مطابق آیین‌نامه مرکز مدیریت، انتخاب موضوع تکراری در صورتی که ساختار پیشنهادی طلبه کاملاً متفاوت بوده، یا با استدلال‌های متفاوت در اثبات فرضیه، ابعاد جدید در پژوهش ایجاد نماید، بلا مانع است.

- رعایت نگارش و دستور زبان فارسی

مرحله سوم: نگارش طرح تفصیلی

۱- مقدمه (طرح تحقیق)

پایان نامه به عنوان اثری علمی باید قابلیت مراجعه صاحبان نظر و استخراج مقالات علمی - پژوهشی را داشته باشد. آنچه زیر بنا و ساختار پایان نامه را با شالوده ای محکم پایه ریزی می کند، طرح تفصیلی اثر به عنوان نقشه راه است. طرح تفصیلی باید نشان دهد که محقق به چه چیز و چگونه می خواهد برسد. محقق می بایست در ابتدای راه، هدف خود را به خوبی بشناسد تا برای رسیدن به آن هدف، به روش و نقشه راهی محکم بیاندهد و طبق این نقشه نظام مند، راه وصول به هدف را سهل و ممکن بیابد. طرح تحقیق در واقع نقشه و راهنمای تحقیق است. زیرا سایر بخش ها و فصول تحقیق بر اساس آن شکل می گیرند. هر اندازه که طرح تحقیق به درستی و بر اساس اصول علمی تبیین و ترسیم شود، ساختار تحقیق از انسجام و نظم منطقی بیشتری برخوردار می شود. ضمن آن که بر اتقان علمی تحقیق افزوده می شود و نشانه تسلط محقق بر موضوع تحقیق است. طرح تحقیق که به آن طرح تفصیلی نیز گفته می شود شامل نه عنصر یا گام است.

عناصر یا گام های نه گانه عبارتند از:

۱-۱- واژگان کلیدی

در این قسمت، محقق تعریف کوتاهی از واژه های کلیدی که در پایان چکیده آورده است، بیان می کند.

۱-۲- بیان مسأله

در شناسایی و بیان مسأله تحقیق، پژوهشگر سعی دارد شواهد دال بر وجود مسأله را بیان کند. یعنی زمینه ای را تصویر کند که در آن مسأله مورد نظر رخ داده است. در این مرحله ویژگی های مسأله، گستردگی، ابعاد، حدود مسأله و معرفی دقیق آن و بیان جنبه های مورد توجه در تحقیق حاضر نیز مطرح می شود. محقق بایستی مسأله خود را توضیح داده و حد و مرز آن را بیان کند.

۱-۳- علت انتخاب موضوع، اهمیت و فایده آن: زمانی که محقق موضوعی را برای تحقیق انتخاب می کند به ارزش کار واقف است و به همان نسبت هم انگیزه های بیشتری برای انجام آن در خود می یابد. محقق باید ارزش های اساسی تحقیق را به دیگران منتقل کند. در این قسمت محقق بر پایه دیدگاه خود بیان می کند که اهمیت این موضوع تاچه حد است. چرا چنین موضوعی را برای تحقیق انتخاب

کرده است؟ انگیزه و علت انتخاب موضوع در اینجا چیست؟ ارتباط موضوع تحقیق با دیگر پدیده‌های همسو توضیح داده می‌شود. به عنوان مثال در تحلیل انقلاب اسلامی، آموزه‌های اسلامی دیگری نیز دخالت داشته‌اند؛ اما محقق ضرورت اینکه آموزه مهدویت را انتخاب کرده است نیز توضیح می‌دهد.

۴ - ۱ - پیشینه موضوع تحقیق:

هیچ تحقیقی در خلاء صورت نمی‌گیرد و هر مطالعه ای دارای سابقه یا پیشینه است. در واقع هر پژوهش در تداوم پژوهش‌های پیشین انجام می‌گیرد. مراد از نوشتن پیشینه، نشان دادن وقوف محقق نسبت به سابقه تاریخی مساله مورد تحقیق در گستره مربوط است. اینکه در این گستره، چه زمینه‌ها و آثاری وجود دارد، چه تحقیقاتی انجام شده و جایگاه تحقیق حاضر در آن مطالعات چیست؟ آیا این تحقیق رخنه‌ای از آن میراث رفع می‌کند یا نقصانی را بر طرف می‌سازد؟

پیشینه موضوع در دو قسمت تبیین می‌شود. اول پیشینه خود مسأله باید بررسی شود که آیا در این خصوص تحقیقی صورت گرفته است یا خیر، تا از موازی‌کاری و پژوهش‌های تکراری جلوگیری شود. دوم پیشینه منابع: محقق بایستی پس از مطالعه و کنکاش و با توجه به موضوع تحقیق خود تعدادی از منابع دست اول و منابع معتبر علمی و پژوهشی مانند کتب، پایان نامه‌ها و مقالات علمی مربوط به موضوع خود را با آدرس کامل ذکر کرده و ضمن ارائه گزارشی کوتاه از آنها، وجه تشابه یا تفاوت پژوهش خود را با آن‌ها بیان کند تا تحقیقات تکراری نشده و در راستای تکمیل یک موضوع باشند.

بر این اساس ضرورت نگارش پیشینه از قرار زیر است:

- ۱) پرهیز از کار تکراری و دوباره کاری
- ۲) شناسایی ابعاد ناپژوهیده و مسائل پاسخ نیافته
- ۳) استفاده از سرمایه اطلاعاتی گذشتگان
- ۴) هویت جمعی پژوهش (استمرار یافته‌ها و نتایج)

۵ - ۱ - سوالات تحقیق

سوالات تحقیق بر دو نوع است؛

- سوال اصلی: در واقع دغدغه اصلی پژوهشگر است که تصمیم به انجام پژوهش در آن زمینه گرفته است و معمولاً از عنوان تحقیق گرفته می‌شود. سوال اصلی معمولاً یک سوال بیشتر نیست. نکته مهم: سوال باید به گونه ای طرح شود که جواب آن، کلمه بله و یا خیر نباشد.

مثال: در پایان نامه با عنوان «نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران»

سوال اصلی: آموزه مهدویت چه تأثیر و جایگاهی در انقلاب اسلامی ایران داشته است؟

مثال نادرست: آیا مهدویت در انقلاب اسلامی ایران نقش داشته است؟

- سوالات فرعی: سوالات فرعی، همان سوال اصلی است که شکسته و به چند سوال جزئی تر تقسیم می‌شود. این سوالات برای تبیین و تکمیل و در راستای پاسخ به سوال اصلی طرح می‌شوند و در واقع بخش های پایان نامه را تشکیل می‌دهند. یعنی هر بخش پایان نامه، در پاسخ به یک سوال فرعی نگاشته می‌شود و مجموع آنها باید همه جوانب سوال اصلی را در بر بگیرد. این سوالات باهم متباین بوده و نباید تداخل داشته باشند. سوالات فرعی محدود بوده، تعداد آنها بستگی به تعداد بخش ها دارد.

مثال: در پایان نامه با عنوان «نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران»

۱- نظریه ها و رویکردهای تحلیلی انقلاب اسلامی ایران کدام است؟

۲- کارکرد مدینه فاضله مهدوی به عنوان الگوی مطلوب حکومت چیست؟

۳- رویکرد رهبران انقلاب در نقد رژیم پهلوی چگونه بوده است؟

۴- انقلابیون در ترسیم آرمان‌های خود چه الهامی از آموزه مهدویت گرفته‌اند؟

۶-۱- فرضیه تحقیق

فرضیه پاسخ موقتی به سوال اصلی تحقیق است که محقق در طول تحقیق به دنبال اثبات و یا رد آن است. بهترین فرضیه آن است که محقق در نهایت و پس از پژوهش آن را اثبات کند. فرضیه به گونه-های مختلف می‌تواند طرح شود. به عبارت دیگر فرضیه یا رابطه علت و معلول یا همبستگی و یا مقایسه بین دو یا چند متغیر است. فرضیه باید قابلیت سنجش و اندازه گیری داشته باشد. همچنین کوتاه و مختصر، قابل فهم و دارای حدود مشخص باشد. معمولاً فرضیه به صورت یک یا دو جمله خبری کوتاه و در پاسخ به سؤال اصلی تحقیق است. مثال: در پایان نامه با عنوان «نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران»

فرضیه: آموزه مهدویت با کارکردها و ارائه الگوی مطلوب، منجر به واکنش در برابر ظلم و استبداد پهلوی شده و با ایده نیابت از امام معصوم(ع) در شکل گیری نظام جمهوری اسلامی ایران عمل کرده است.

- پیش فرض: پیش فرض‌ها قضایای مسلمی هستند که قبلا برای محقق اثبات شده اند و محقق در صحت آنها شک و تردید ندارد. در تحقیق نیز به عنوان پایه مباحث به شمار می روند. مثال: در پایان نامه با عنوان «نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران» محقق عقیده دارد که؛ ۱- ارزش‌های انقلاب اسلامی منبعث از الگوی دینی است. ۲- حکومت مهدوی، الگوی آرمانی و مطلوب برای انقلاب اسلامی است. ۳- مهدویت در شکل گیری انقلاب اسلامی نقش داشته است.

این موارد به عنوان پیش فرض محسوب می شوند. پیش فرض‌ها جمله کامل خبری هستند و حالت سوالی ندارند.

- مفاهیم و متغیرها: محقق پس از طرح سوال و فرضیه، بایستی مفاهیم و متغیرهای خود را مشخص نماید و تعریف کوتاهی که از به کار بردن آن واژه مدنظرش بوده از آنان ارائه دهد تا ابهامی در آنها برای مخاطب نباشد.

مثال: در پایان نامه با عنوان «نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران»

مفاهیم: مهدویت: اعتقاد به امامت حضرت مهدی(عج) در دوران غیبت و تشکیل مدینه فاضله مهدوی در دوران ظهور و دیگر آموزه های مربوط به حضرت مهدی(عج).

انقلاب: طغیان و عصیان مردم یک ناحیه و یا یک سرزمین علیه نظم موجود برای ایجاد نظم مطلوب.

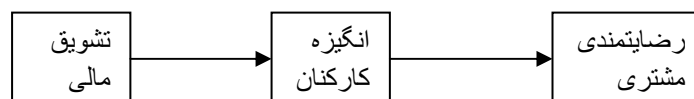
انقلاب اسلامی ایران: تحول و دگرگونی که در حاکمیت ایران در سال ۱۳۵۷ به وجود آمد و طی آن حکومت اسلامی جایگزین نظام سلطنتی پهلوی شد.

متغیرها در علوم انسانی و حتی سایر علوم به چهار دسته تقسیم می شوند:

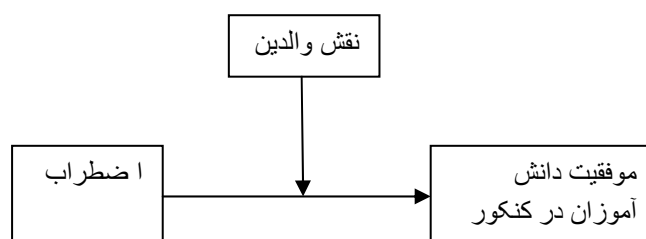
متغیر مستقل: عاملی که دارای نقش اصلی و تأثیرگذار است. مانند: مهدویت یا مانند: اثر اضطراب در موفقیت دانش آموزان شرکت کننده در کنکور.

متغیر وابسته: پدیده ای که تأثیرپذیر است و عمل بر روی آن انجام می گیرد. مانند: وقوع انقلاب اسلامی یا مانند: موفقیت دانش آموزان در کنکور که تأثیر پذیر از بسیاری عوامل می باشد.

متغیر میانه (واسطه ای): مانند: نقش تشویق مالی بر روی انگیزه کارکنان جهت رضایت مندی مشتری

متغیر مداخله گر: متغیری است که در رابطه مستقیم دو متغیر مستقل و وابسته اثر گذار است و می تواند این رابطه را تحت تاثیر قرار دهد. مانند: نقش والدین در رابطه بین نقش اضطراب بر موفقیت دانش آموزان در آزمون کنکور.

۷- ۱- روش تحقیق: تحقیقات طلاب معمولاً با روش کتابخانه‌ای صورت می‌گیرد و محقق با این روش به تجزیه و تحلیل داده های خود می پردازد. در صورت استفاده از تحقیقات پیمایشی، مطابق ضوابط خاص عمل می‌شود. محقق در این قسمت روش تحقیق خود را بیان می‌کند.

۸- ۱- ساختار تحقیق: محقق در این قسمت سازماندهی و چارچوب تحقیق خود را که به کمک استاد راهنما تنظیم کرده است بیان کرده، توضیحی کوتاه از هر قسمت بیان می‌کند.

مثال: نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران

بخش اول: مباحث مقدماتی

۱- فصل اول: کلیات

۲- فصل دوم: مفهوم شناسی

۳- فصل سوم: رویکردهای تحلیلی انقلاب اسلامی و بیان دیدگاه ها

بخش دوم: الگوی مدینه فاضله و رویکرد رهبران در نقد رژیم پهلوی

فصل اول: تبیین مدینه فاضله مهدوی و الگوی آرمانی انقلاب اسلامی

۱- گفتار اول: آسیب شناسی الگوهای غربی مدینه فاضله

۲- گفتار دوم: سیمای آرمان شهر در اندیشه اسلامی

۳- گفتار سوم: ترسیم و کارکرد الگویی آرمان شهر مهدوی

فصل دوم: رویکرد رهبران انقلاب در نقد رژیم پهلوی

۱- گفتار اول: گروه‌های موجود در روند انقلاب،

۲- گفتار دوم: ویژگی‌های گروه اسلام‌گرا و مذهبی

۳- گفتار سوم: عملکرد امام خمینی (ره) به عنوان طراح انقلاب

۴- گفتار چهارم: طرح تشکیل حکومت اسلامی در عصر غیبت

خاتمه و نتیجه‌گیری

چند یادآوری:

- یک بخش یا فصل نباید ادامه بخش و فصل پیشین باشد.
- بین بخش‌ها و فصل‌ها حتی الامکان از جهت حجم تناسب وجود داشته باشد.
- محتوای گفتارها و فصل‌ها، عنوان بخش را به اثبات برسانند.
- عنوان یک بخش، نباید عین عنوان پایان نامه باشد.

۹- ۱- محدودیت‌ها، مشکلات و موانع تحقیق: ممکن است طلبه در طول انجام تحقیق با مشکلاتی رو به رو شود که کنترل آن از عهده محقق خارج است. کمبود و یا عدم دسترسی به منابع مطالعاتی، عدم دسترسی به اساتید راهنمای متخصص و... از این قبیل است.

متن اصلی

قبل از شروع متن یک مقدمه کلی می‌آید که در آن اهداف مورد نظر در تحقیق، روش‌ها، نحوه انجام تحقیق و... مطرح می‌شود و مدخلی برای ورود به بحث است. این مقدمه با طرح تحقیق فرق می‌کند.

همان‌طور که گفته شد متن اصلی شامل ۳ مبحث است:

- مقدمه (طرح تحقیق) که توضیح داده شد.

- بخش ها و یا فصل های تحقیق

- خاتمه و نتیجه گیری

- بخش ها و فصل های تحقیق

تعداد بخش ها و فصول تحقیق بر اساس موضوع تحقیق متفاوت است. ممکن است یک موضوع نیاز به تفسیر و یا تبیین زیادی داشته باشد. بنابراین تعداد بخش ها و فصل ها نیز بیشتر می شود. از آن جایی که مطابق آیین نامه پایان نامه، متن اصلی نباید کمتر از ۱۰۰ صفحه و بیشتر از ۲۰۰ صفحه باشد در هنگام تنظیم فصول و ساختار تحقیق به این مساله توجه شود که ارتباط منطقی میان فصل ها وجود داشته، تناسب حتی الامکان در آنها حفظ شود. پایان نامه های حوزوی براساس «بخش» تقسیم می شود و تعداد بخش های آن بستگی به موضوع تحقیق و سوالات فرعی دارد. در هر صورت تعداد بخش ها نباید از دو بخش کمتر باشد.

در بخش اول کلیات و مفهوم شناسی مطرح می شود که شامل دو فصل است. فصل اول: کلیات (طرح تحقیق) که به طور کامل در بالا توضیح داده شد و فصل دوم با عنوان مفهوم شناسی، که محقق در این قسمت مفاهیم اصلی تحقیق و احیاناً مفاهیم مشابه و همسوی با آن را به طور کامل توضیح داده و اگر ضرورت داشت تاریخچه مباحث نیز مطرح می شود. به طور کلی محقق در بخش کلیات به مباحثی می پردازد که در طول تحقیق به آنها نیازمند است و دیگر در طول تحقیق به آن نمی پردازد.

بخش دوم و دیگر بخش ها: برحسب موضوع تحقیق و متناسب با سوالات فرعی، یک عنوان کلی برای بخش انتخاب شده، متناسب با عنوان بخش، فصل های آن نوشته می شود. دقت شود در ابتدای هر فصل یک مقدمه کوتاه در حد یک پاراگراف و پایان هر فصل نیز نتیجه گیری در حد یک پاراگراف ارائه شود. این مورد غیر از نتیجه گیری نهایی تحقیق است.

نکات مهم در نگارش متن پایان نامه

باید توجه داشت که متن پایان نامه یک متن علمی است. بنابراین باید با زبان علمی نگاشته موارد ذیل در آن رعایت شود:

- روان بودن و رسایی متن: از به‌کارگیری واژه‌های نامأنوس، عبارات پیچیده و نامفهوم، جملات طولانی و... پرهیز شود.

- پرهیز از به‌کارگیری واژه‌های غیر فارسی در متن و چکیده: از به‌کاربردن واژه‌های (عربی، انگلیسی و...) در متن خودداری شود. اگر لازم بود واژه‌ای نوشته شود معادل فارسی آن را در متن اصلی نوشته و با شماره مشخص کنند و در پاورقی، عربی یا لاتین آن واژه نگاشته شود. مثال: «rational» به معنای عقلانی، منطقی. در متن واژه عقلانی یا منطقی می‌نویسیم و بعد شماره می‌زنیم و در پاورقی انگلیسی آن را می‌آوریم.

- پرهیز از قلم فرسایی طولانی و بیهوده و عدم به‌کارگیری واژه‌های احساسی و القاب و عناوین.

- رعایت علایم نگارشی و ویرایشی در متن: حداقل اصول اولیه نگارش دستور زبان.

- تطابق محتوا با عنوان: محقق بایستی مطالب محتوایی را در راستای عنوانی که انتخاب کرده و تصویب شده است و همچنین مطابق با طرح تفصیلی که تدوین نموده است بنویسد و از مطالب غیرضروری بپرهیزد.

- نگارش و بازنویسی محتوا به قلم محقق: پایان نامه باید به قلم محقق نگاشته شود. منابع مورد استفاده محقق نیز می‌بایست منبع اصلی و معتبر باشد. مجموعه مطالب و عباراتی که نقل قول مستقیم از منبعی می‌شود، نباید ساختار کلی تحقیق را تشکیل دهد؛ به گونه‌ای که اگر آن مطالب از متن حذف و برداشته شود، ساختار کلی تحقیق آسیب ببیند. نقل قول‌های مستقیم جزء حداقل صفحات پایان نامه محاسبه نمی‌شود.

نکته اول: شماره‌گذاری موضوعات

موضوعات، عناوین و تیترها در متن باید با حروف ابجد یا عدد شماره‌گذاری و مشخص گردند. عناوین اصلی در هر فصل به عناوین فرعی و همین‌طور عناوین جزئی تری تقسیم می‌شود که معمولاً پایان نامه‌های حوزوی در متن شماره‌گذاری می‌شوند. برای شماره‌گذاری، هر کدام از عناوین با خط فاصله از هم جدا می‌شوند. عدد سمت چپ بیانگر عنوان اصلی و عدد سمت راست نشانه ترتیب عنوان فرعی است. باید به همین ترتیب نیز در فهرست مطالب ذکر شوند. مثال:

عنوان اصلی: ۳- نقش معنویت در زندگی

عنوان فرعی: ۳-۱-ویژگیهای زندگی معنوی در اسلام

زیر عنوان فرعی: ۳-۱-۱- سعه صدر

زیر عنوان فرعی: ۳-۱-۲- اعتدال

نکته دوم: شماره گذاری اشکال و جداول و نمودارها

مانند شماره گذاری موضوعات است. در کنار شماره اشکال یا جدول ، نمودار و عنوان آنها نیز نوشته می شود: مثال (۳ - ۶ نمودار میزان جمعیت)

نکته سوم: تمام نقل قول‌های مستقیم در متن داخل گیومه « » و با فونت قلم ریزتر نوشته و چپ‌چین شوند.

مثال: قرآن کریم، کمالات را در پرتو یک اصل می‌سنجد و آن، تقرب به خداست که از او به عنوان «تقوا» یاد می‌کند به این حقیقت در آیات ذیل اشاره شده است:

«.. ای مردم! در واقع ما شما را از مرد و زنی آفریدیم و شما را نژادها و قبیله‌هایی قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید؛ در حقیقت ارجمندترین شما نزد خدا خود نگهدارترین (و پارساترین) شماست؛ براستی که خدا دانای آگاه است.

- در صورتی که تعداد سطرهای نقل قول مستقیم کوتاه و در حد یک نیم خط، یک خط یا دوخط باشد داخل گیومه « » نوشته می‌شود اما دیگر چپ‌چین نمی‌شود بلکه در داخل خود متن می‌آید.

مثال: فخر رازی نیز می‌گوید: «مراد از نفس، به اجماع همه‌ی مسلمین آدم (ع) است» هر چند مصداق نفس واحده، در این آیه، آدم (ع) است، ولی به کار بردن واژه‌ی نفس و انتساب خلقت همه‌ی انسان‌ها به آن نفس، در واقع نکته‌ی مهم دیگری را در بر دارد، که همه افراد بشر (از زن و مرد) از یک ریشه و اصل سرچشمه می‌گیرند و گوهر آفرینش آن‌ها، به یک گوهر و یک نفس بر می‌گردد.

- اگر محقق، مطلبی را از یک منبع اقتباس کرد، لازم نیست که در داخل گیومه نوشته شود؛ اما شماره زده و نشانی آن منبع درپاورقی درج می‌گردد.

شیوه تنظیم پایان نامه

۱- طرح کلی

- ۱-۱. جلد پایان نامه : حتما گالینگور سرمه ای و مطالب روی جلد زرکوب شود، فونت آن مانند نمونه شماره ۲ باشد.
- ۱-۲. صفحه سفید
- ۱-۳. صفحه بسم الله: ساده و بدون کادر باشد.
- ۱-۴. صفحه عنوان: تمام مطالبی که روی جلد نوشته شده در اینجا عیناً ذکر شود. ذکر عناوین و القاب مانند دکتر، حجت الاسلام، آقای، خانم و... اشکال ندارد.
- ۱-۵. صفحه تحمیدیه: ساده و بدون کادر باشد.
- ۱-۶. صفحه تقدیم: ساده و بدون کادر باشد.
- ۱-۷. صفحه تقدیر و تشکر: ساده و بدون کادر باشد.
- ۱-۸. چکیده: چکیده حداکثر ۳۰۰ کلمه و یک صفحه A۴ با فاصله خطوط یک سانتی - متر آورده شود. چکیده نباید بیشتر از یک صفحه A۴ باشد.
- ۱-۹. فهرست مطالب:
 - عناوین مطالب در سمت راست و شماره صفحات مربوط درست در مقابل آن در سمت چپ آورده شود (از تایپ فهرست مطالب به صورت دستی خودداری شود و بعد از تایپ از امکانات محیط Word برای ایجاد فهرست به صورت اتوماتیک استفاده شود)
 - در پایان فهرست مطالب، فهرست اشکال، جداول و پیوست‌ها (در صورت نیاز) ذکر شود.
- ۱-۱۰. متن اصلی: شامل مقدمه (کلیات تحقیق) و فصول پایان نامه و نتیجه‌گیری است. تعداد صفحات متن اصلی بدون احتساب فهرست منابع، حداقل ۱۰۰ صفحه و حداکثر ۲۰۰ صفحه است.

۱-۱. مطالب در برنامه (Word ۲۰۰۷) و یک رو تایپ شود. **عناوین اصلی** در

هر فصل با (B Titr ۱۴) و **عناوین فرعی با قلم (B Titr ۱۲)** و **زیر عناوین فرعی با (B Titr ۱۲)** و متن اصلی با قلم (B Lotus ۱۴) فاصله سطرها در تمامی متن فارسی ۱/۵ سانتی متر باشد. حاشیه از سمت راست صفحه ۴ سانتی متر و از بالا ۳/۵ سانتی متر و از پایین ۳ سانتی متر و از سمت چپ ۲/۵-۳ سانتی متر باشد. تعداد خطوط در هر صفحه بین ۲۲ تا ۲۵ خط باشد و فاصله اسانتی متر باشد. عناوین فصل در وسط صفحه و با فونت (B Titr ۳۶) آورده می شود. مانند نمونه عمل شود. (نمونه ۱).

۱-۲. در تایپ کلمات عربی از فونت بدر و انگلیسی از فونت Times new استفاده شود.

۱-۳. مطالبی که عیناً از یک منبع نقل می شوند (نقل قول های مستقیم) داخل گیومه نوشته شوند. همچنین باید با دوفونت ریزتر از متن فارسی (B Lotus ۱۲ یا B Nazanin ۱۲) و چپ چین شود.

۱-۴. در صورت نیاز به آیات و روایات درون متن حتماً به صورت بولد و داخل گیومه «...» نوشته شود و سند آن در پاورقی ذکر شود.

۱-۵. مواردی مانند (ص)، (س)، (ع) و ... باید در صفحه عنوان، فهرست مطالب، متن و ... به صورت کامل نوشته شوند مانند سلام الله علیها، علیه السلام و ...

- **شماره گذاری صفحات:** شماره صفحات در پایین صفحه وسط قرار گیرد. فاصله شماره تا پایین صفحه اسانتی متر باشد. صفحات قبل از مقدمه مانند شماره صفحات آغازین (تحمیدیه، تقدیم و تشکر، چکیده، فهرست مطالب و... با حروف ابجد شماره گذاری می شوند. از مقدمه تا آخرین صفحه پایان نامه با اعداد شماره گذاری می شوند. صفحات عناوین فصول نباید شماره صفحه داشته باشد اما در شمارش صفحات لحاظ می شود.

- **شماره گذاری موضوعات:** عناوین اصلی در هر فصل به عناوین فرعی و زیر عنوان های فرعی تر تقسیم وبه وسیله شماره مشخص می شوند. شماره سمت راست نشان دهنده

عنوان اصلی و عدد سمت چپ شماره عنوان فرعی مدنظر است. اگر عناوین فرعی نیز دارای زیر عنوان باشند، شماره آن در سمت چپ می‌آید. مثال:

عنوان اصلی: ۳- نقش معنویت در زندگی

عنوان فرعی: ۳-۱-۱-ویژگی های زندگی معنوی در اسلام

زیر عنوان فرعی: ۳-۱-۱- سعه صدر

زیر عنوان فرعی: ۳-۱-۲- اعتدال

شیوه ارجاع در پاورقی

پاورقی‌ها در زیر یک خط پررنگ و دو شماره ریزتر از قلم متن نوشته شود. پاورقی‌های هر صفحه به طور جداگانه از عدد ۱ شروع شود (**Restart each page**). فاصله آخرین خط پاورقی با لبه پایینی صفحه، ۲ سانتی متر باشد.

انواع پاورقی

۱- پاورقی توضیحی: اگر واژه‌ای یا عبارتی در متن نیاز به توضیح خاصی یا ترجمه داشته باشد توضیح یا ترجمه آن در پاورقی آورده می‌شود.

۲- پاورقی ارجاعی

پاورقی ارجاعی بسته به نوع منبع، اشکال مختلفی دارد:

۱-۲) کتاب

نام، نام خانوادگی، عنوان کتاب، نام (مترجم یا مصحح یا محقق) جلد، چاپ چندم، محل

نشر: انتشارات، سال نشر. شماره صفحه

مثال: زهرا، فاطمی، نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران، ج ۲، چاپ سوم،

تهران، نشر نی، ۱۳۹۰، ص ۳۵

نکته:

- اگر همان منبع بلافاصله بعد از منبع قبلی ذکر شد، به جای تکرار سند، کلمه

«همان» آورده شود.

مثال: فرض کنید محقق از کتاب زهرا، فاطمی، نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی

ایران، ج ۲، چاپ سوم، تهران، نشر نی، ۱۳۹۰، ص ۳۵ مطلبی را نقل کرده و نشانی آن را

ذکر کرده است. اگر محقق بلافاصله در پاراگراف بعدی و یا در صفحه بعد دوباره از این کتاب استفاده کرد، بدون این که از منبع دیگر استفاده کند، به جای نشانی کلمه «همان» آورده می‌شود.

مثال:

- زهرا، فاطمی، نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران، ج ۲، چاپ سوم، تهران، نشر نی، ۱۳۹۰، ص ۳۵

- همان

- اگر فقط شماره صفحه عوض شده بود. شماره صفحه ذکر می‌شود. مثال: همان، ص ۴۰

- اگر همان منبع با فاصله آورده شود، مثلاً از کتاب «نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران» مطلبی ذکر شده و در صفحات یا فصل‌های بعدی دوباره از این کتاب استفاده شود به این صورت ارجاع داده می‌شود:
نام، نام خانوادگی نویسنده، همان کتاب، شماره صفحه.

مثال: زهرا، فاطمی، همان کتاب، ص ۳۵

- اگر از منابع مختلف یک نویسنده (در صورتی که نویسنده چند کتاب دارد) با فاصله استفاده شود، برای بار اول نشانی را کامل می‌نویسیم، اما در استفاده‌های بعدی به این صورت عمل شود:

نام، نام خانوادگی نویسنده، عنوان کتاب، همان، شماره صفحه.

- مثال: زهرا، فاطمی، نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران، همان، ص ۳۵

- زهرا، فاطمی، مهدویت و مسأله مشروعیت سلطنت پهلوی، همان، ص ۶۵

- اگر کتابی دو یا سه نویسنده داشته باشد به ترتیبی که نام آنها روی جلد کتاب درج شده، در پاورقی آورده می‌شود.

مثال:

زهرا، فاطمی، فاطمه، مهدوی، فاطمه، علوی، مهدویت و مسأله مشروعیت سلطنت پهلوی،.....

- اما اگر بیشتر از سه نویسنده باشد: نام، نام خانوادگی اولین نویسنده به همراه کلمه (و دیگران) آورده می شود.

به طور مثال: زهرا، فاطمی و دیگران، مهدویت و مسأله مشروعیت سلطنت پهلوی،.....

- اگر در ارجاع فقط از یک صفحه منبعی استفاده شود، علاوه بر اطلاعات دیگر شماره صفحه به صورت ص ۱۲۰ نوشته می شود. اما اگر از چند صفحه متوالی استفاده شود به صورت ص ۱۲۵-۱۲۰ نوشته می شود.
مثال:

زهرا، مهدوی، انسان کامل، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۶۸. ص ۱۸

مطهری، مرتضی، انسان کامل، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۶۸. ص ۱۲۳-۱۲۰

- برای ارجاع آیات در پاورقی، نام سوره، شماره سوره داخل پرانتز و بعد شماره آیه می آید: سوره نمل (۲۷) آیه ۳۴

- القاب و عناوین مانند دکتر، مهندس، آیت الله، حجت الاسلام، شهید و... در پاورقی و در فهرست منابع حذف می شوند.
مثال: مطهری، مرتضی، انسان کامل، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۶۸.

۲-۲-) مجموعه مقالات

نام، نام خانوادگی نویسنده، "عنوان مقاله" داخل گیومه، عنوان کتاب مجموعه مقالات، شماره چاپ، نام، نام خانوادگی گردآورنده، نام ناشر، محل انتشار، سال نشر.

مثال:

زهرا، فاطمی، "مهدویت و مسأله مشروعیت سلطنت پهلوی"، مجموعه مقالات انقلاب اسلامی، چاپ سوم، فاطمه، مهدوی، نشر نی، تهران، ۱۳۵۸، ص ۸۸

۲-۳) مقالات علمی

نام، نام خانوادگی، عنوان مقاله، مترجم (اگر مقاله ترجمه شده باشد) نام نشریه، شماره نشریه، سال انتشار. شماره صفحه.

مثال:

زهرا، فاطمی، سیمای کلان آرمان شهر مهدوی، فصلنامه شیعه شناسی، شماره ۳۸، ۱۳۹۰،

ص ۲۲

۴-۲) پایان نامه

نام، نام خانوادگی، عنوان پایان نامه، نام واحد آموزشی حوزوی یا دانشگاه، شهر محل واحد حوزوی یا دانشگاه، مقطع تحصیلی، سال. شماره صفحه

مثال پایان نامه حوزه:

زهرا، فاطمی، نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران، مؤسسه آموزش عالی

حوزوی الزهرا(س)، قم، پایان نامه سطح ۳، ص ۹۲

مثال پایان نامه دانشگاه:

زهرا، فاطمی، نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی

دانشگاه مفید، پایان نامه کارشناسی ارشد، ص ۱۴۲

۵-۲) کتابخانه دیجیتالی و ...

در صورت ضرورت استناد به منابع دیجیتالی، همانند استناد به کتاب و مقالات، عمل می شود. اما به جای مشخصات چاپ، نشانی دقیق سایت و تاریخ دسترسی به سایت حتما ذکر شود.

خاتمه و نتیجه گیری :

وقتی پایان نامه به اتمام رسید، محقق بایستی علاوه بر نگارش نتیجه در پایان هر فصل، نتیجه گیری نهایی را نیز بنویسد. نتیجه گیری نهایی، تجزیه و تحلیل قسمت های عمده تحقیق و ارزیابی آنهاست و میزان درک و یا استنباط محقق را از موضوع تحقیق مشخص می کند. محقق در این قسمت اقدام به مقایسه نتیجه های به دست آمده با هدف های از قبل تعیین شده می نماید و ضمن نوشتن نکات برجسته و یا کاستی های

تحقیق که احیاناً نتوانسته است به آنها پاسخ گوید، با استنباط و ارائه راه حل، تا حدی مسأله را تکمیل یا به صورت کامل مسأله را حل می کند.

ممکن است محقق به این نتیجه برسد که موضوع نیاز به پژوهش های دیگری دارد که در دایره پایان نامه وی نمی گنجد یا با آن ارتباط مستقیم ندارد. این موضوع از این لحاظ حایز اهمیت است که هر یک از سوالات پیش آمده در مسیر تحقیق می تواند موضوع پایان نامه ای دیگر باشد. بنابراین ضرورت نگارش اینگونه سوالات بسیار مورد تاکید است.

در آخر نیز اگر محقق به راهکارهایی در زمینه موضوع و مسئله رسیده باشد، آن را بیان کرده، پیشنهادات کاربردی خود را مطرح می نماید.

چکیده

با توجه به گستردگی موضوعات علمی و حجم زیاد مباحث، شاید مطالعه همه پژوهش ها برای خوانندگان امکانپذیر نباشد. بنابراین محقق از طریق ارائه چکیده، سهولت در مطالعه و صرفه جویی در وقت را برای مخاطبان به وجود می آورد. چکیده، نشانه احاطه محقق بر موضوع است. بهتر است چکیده پس از اتمام پایان نامه نوشته شود تا محقق تمام مطالب را مورد بررسی قرار داده و تسلط کافی را بر موضوع به دست آورد.

به طور کلی ۵ نوع چکیده مرسوم است که بنا بر نیاز هر سازمان یا مرکز علمی تهیه می شود.

انواع چکیده

- **چکیده تمام نما:** این نوع چکیده تا حد امکان اطلاعات روشنی از مباحث کمی و کیفی مندرج در اثر ارائه می کند. محتوای یک چکیده تمام نما برای یک کار تحقیقی شامل ماهیت و حدود مسأله، هدف مطالعه، روش تحقیق، یافته های مهم یا نتایج، پیشنهادات و اطلاعات ضمنی یا جنبی است.
- **چکیده بر هیخته:** که به آن چکیده استخراجی نیز گفته می شود، چکیده ای است که از اصل اثر بدون دخل و تصرف در انشای آن برگرفته شده باشد.

- **چکیده سوگرفته یا گرایش دار:** چکیده‌ای که برای گروه خاصی از خوانندگان تهیه شده و تنها قسمت-های خاصی از نوشته انتخاب می‌شود. مثلاً چکیده‌هایی که یک سازمان برای استفاده داخلی و بر اساس نیازها و علایق داخلی خود تهیه می‌کند، از این قبیل است.
- **چکیده انتقادی:** این چکیده علاوه بر معرفی محتوای اثر به ارزیابی آن هم می‌پردازد. چکیده نویسنده دیدگاه‌های مربوط به کیفیت اثر مولف را بیان یا آن را با اثر دیگران مقایسه می‌کند.
- **چکیده راهنما:** در این نوع چکیده ابتدا در مورد مساله تحقیق توضیح کوتاهی داده می‌شود. بعد نکات مهم و کلیدی که در تحقیق به آنها پرداخته است ذکر می‌شود و در نهایت اشاره‌ای به یافته‌های تحقیق صورت می‌گیرد. چکیده مد نظر مرکز مدیریت حوزه‌های خواهران، چکیده راهنماست.

نمونه چکیده راهنما

نقش آموزه مهدویت در انقلاب اسلامی ایران

مهدویت از مفاهیم و آموزه‌های اصیل اسلامی است که در فرهنگ تشیع جایگاه والایی دارد. نوع نگرش به این آموزه در طول تاریخ، عامل شکل‌گیری بسیاری از مبارزات و قیام‌ها علیه حکومت‌های موجود بوده است. انقلاب اسلامی ایران از جمله تحولات عمده‌ای است که تحلیل‌گران عوامل متفاوتی را در وقوع آن دخیل دانسته‌اند. مذهب، تأثیر عمده‌ای در این انقلاب داشته و رهبران انقلاب نیز با تبیین و تفسیر مفاهیم دینی نقش مهمی را در این زمینه ایفا کردند. در طول مبارزات گروه‌های مختلفی ضمن مخالفت با رژیم پهلوی، به تبیین الگوی آرمانی برای انقلاب پرداخته و سعی در ترسیم جامعه مطلوب داشتند. رویکرد مذهبی نیز با توجه به آرمان‌های خود به طرح حکومت اسلامی پرداخت. این دیدگاه به دلیل نزدیک بودن با فرهنگ مردم و تکیه بر ظرفیت‌های دینی توانست رهبری مبارزات انقلاب را در دست گیرد. رهبران این گروه عمدتاً روحانیون بودند که به سبب آشنایی با دین، اقدامات رژیم پهلوی را در مخالفت با آن می‌دیدند. دو دیدگاه در میان آنها رواج داشت که ناشی از برداشت ایشان از غیبت و مسأله حکومت در عصر غیبت بود. برخی به عدم دخالت دین در عرصه سیاست و برخی دیگر به دخالت دین در عرصه سیاست معتقد بودند. گروه حاضر با اعتقاد به جامعیت دین اسلام و داشتن برنامه سیاسی و اجتماعی و... در طول مبارزات با بیان آسیب‌های رژیم حاکم به انتقاد علیه آن پرداختند. در این میان امام خمینی دارای نقش برجسته‌ای بود

که با طرح حکومت اسلامی و ایده نیابت فقها از امام معصوم(ع)، در سال های آغازین مبارزات، ذهنیت عموم مردم را جهت دهی کرد. مهدویت همواره از بُعد نظری تأثیر عمده‌ای در انقلاب اسلامی داشته است.

کلید واژه : غیبت، مهدویت، ولایت فقیه، انقلاب اسلامی، حکومت اسلامی، سلطنت پهلوی

نکات مورد توجه در چکیده نویسی

- در یک تحقیق علمی، چکیده نیز باید به زبان علمی باشد و نباید به صورت ادبی نوشته شود.
- چکیده نباید جنبه گزارشی داشته باشد. به عبارت دیگر چکیده مروری بر مباحث و فصل های تحقیق نیست.
- در چکیده نباید منابع ذکر شوند.
- همچنین در چکیده از نقل قول کسی استفاده نمی شود. بلکه به قلم و بیان خود محقق نوشته می شود. مطابق آیین نامه : چکیده حداکثر در ۳۰۰ کلمه و یک صفحه A۴ باشد.
- در پایان چکیده، حتماً کلید واژه ها بیان شوند که معمولاً بین ۴ تا ۷ واژه ذکر می شود.
- کلیدواژه نمای کلی تحقیق در ذهن محقق را نشان می‌دهد و راهنمای نکات مهم موجود در طرح است.

۲- تنظیم فهرست منابع

اگرچه در تنظیم فهرست منابع چند شیوه وجود داشته و گاه براساس نام کتاب و گاه بر اساس نام نویسنده تنظیم می گردد، اما شیوه مورد نظر پایان نامه های حوزوی به شکل زیر است:

- اگر از قرآن و یا نهج البلاغه در متن استفاده شده باشد، اول قرآن و بعد نهج البلاغه بدون ذکر مشخصات آورده می شود.
- در تنظیم فهرست منابع، اول کتب به ترتیب حروف الفبا ذکر می شوند. در ابتدا کتاب های فارسی و بعد منابع عربی، انگلیسی و... جداگانه ذکر می شوند.

شیوه معمول ارجاع کتب در فهرست منابع:

نام خانوادگی، نام، عنوان کتاب، (مترجم یا مصحح یا محقق) جلد، چاپ چندم، محل نشر: انتشارات، سال نشر.

نکته:

- اگر از منابع مختلف یک نویسنده استفاده شود در فهرست منابع به جای تکرار نام نویسنده از خط تیره استفاده شود. به طور مثال:
مطهری، مرتضی، انسان کامل، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۶۸.
- _____، پیرامون انقلاب اسلامی، چاپ سوم، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۷۵.
- اگر محل انتشار کتاب مشخص نباشد کلمه (بی جا) و اگر سال انتشار مشخص نباشد به جای آن کلمه (بی تا) می آوریم.
- بعد از کتب، فهرست مقالات پژوهشی و تخصصی ذکر می شود. شیوه ارجاع:
نام خانوادگی، نام، "عنوان مقاله" نام نشریه، شماره نشریه، سال انتشار.
- بعد از مقالات تخصصی و... فهرست مقالاتی که از روزنامه ها و نشریات عمومی استفاده شده است ذکر می شود. شیوه ارجاع مانند مقالات پژوهشی است.
(فهرست به ترتیب حروف الفبا مرتب می شود)

(نمونه ۱)

فصل دوم (B Titr ۲۲)

عوامل و موانع شناختی معنویت (B Titr ۳۶)

(نمونه ۲)

(آرم الله) (B Titr ۱۲)

شورای عالی حوزه علمیه قم (B Titr ۱۴)

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران (B Titr ۱۶)

معاونت پژوهش

عنوان: (B Titr ۱۲)

نقش معنویت در تعالی شخصیت انسان

از دیدگاه اسلام (B Titr ۲۶)

استاد راهنما (B Titr ۱۲)

حجت الاسلام والمسلمین..... (B Titr ۱۴)

استاد مشاور (B Titr ۱۲)

سرکار خانم..... (B Titr ۱۴)

نگارنده (B Titr ۱۲)

..... (B Titr ۱۴)

سال تدوین (B Titr ۱۲)

فهرست منابع

- ۱- بختیاری، ابوالفضل، ایرانی، یوسف؛ مقدمه علی دلاور، روش تحقیق عملی، تهران: لوح زرین، ۱۳۸۲.
- ۲- دلاور، علی، مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، تهران: انتشارات رشد، چاپ چهارم، ۱۳۸۴.
- ۳- دهنوی، حسین، روش تحقیق، قم: نشر معارف، چاپ سوم، ۱۳۷۷.
- ۴- ساده، مهدی، روش‌های تحقیق با تأکید بر جنبه‌های کاربردی، تهران: انتشارات هما، ۱۳۷۵.
- ۵- ساروخانی، روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، چاپ دهم؛ ۱۳۸۴.
- ۶- طرقي، مجید، درسنامه روش تحقیق، قم: انتشارات سنابل، ۱۳۸۴.
- ۷- فرامرزی قراملکی، احد، شالباف، عذرا، تدوین پایان‌نامه‌ها (شیوه‌ها و مهارت‌ها)، قم: زیتون، ۱۳۸۹.
- ۸- ----- روش‌شناسی مطالعات دینی، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۰.
- ۹- شیوه‌نامه دانشگاه تربیت مدرس تهران
- ۱۰- شیوه‌نامه دانشگاه امام صادق (ع)
- ۱۱- شیوه‌نامه دانشگاه باقرالعلوم (ع)
- ۱۲- شیوه‌نامه دانشگاه پردیس قم - دانشگاه تهران
- ۱۳- شیوه‌نامه دانشگاه صنعتی اصفهان
- ۱۴- شیوه‌نامه دانشگاه محقق اردبیلی
- ۱۵- شیوه‌نامه دانشگاه پیام نور
- ۱۶- شیوه‌نامه دانشگاه آزاد
- ۱۷- و....